Suomen luonnonsuojeluliitto

E 63/2020 vp
Erityisasiantuntija Tapani Veistola
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
YmV Kirjallinen asiantuntijalausunto 8.6.2020

REACH-asetuksen muutos (lyijyhaulirajoitus)

Komission rajoitusehdotus lyijyhaulien käytön kieltämisestä kosteikkoalueilla REACH-asetuksen alla on erittäin tärkeä luonnonsuojelun ja ihmisten terveyden kannalta.

Noin miljoona vesilintua kuolee EU:ssa joka vuosi lyijymyrkytykseen. Myrkytys johtuu suurimmilta osin lyijyhaulien käytöstä kosteikkoalueilla. Suoran kuolleisuuden lisäksi merkittävä osa lyijymyrkytyksestä huolimatta elossa säilyvistä vesilinnuista sekä vesilintuja saalistavista petolinnuista kärsii lyijyn subletaaleista vaikutuksista[1].

Vesilintukysymyksen lisäksi lyijyllä on paljon laajempia haittavaikutuksia ympäristöön ja ihmisten terveyteen. Lyijy on myrkyllinen raskasmetalli, jonka haitalliset ympäristö- ja terveysvaikutukset tunnetaan hyvin. Metsästyksen takia saaliiseen ja maastoon jäävä lyijy on vaarallista paitsi metsästyssaalista syöville ihmisille, myös luonnonvaraisille eläimille. Esimerkiksi merikotkan yleisin diagnosoitu kuolinsyy Suomessa nykyisin on lyijymyrkytys[2].

Asiakokonaisuutta on valmisteltu EU:n kemikaaliviraston ECHA:n puitteissa. Valmistelussa todettiin, ettei vesilintujen lyijymyrkytyskuolleisuus tule laskemaan ilman koko EU:n laajuista kieltoa. Kiellon myötä EU ja sen jäsenmaat täyttäisivät myös kansainväliset velvoitteensa YK:n alaisen AEWA:n sopimuksen alla.

ECHA:n valmistelussa punnittiin eri kosteikkomääritelmien käyttöä, ja todettiin että nimenomaan RAMSAR-sopimuksen kosteikkomääritelmä antaisi tarvittavan kattavan suojelun. On totta, että RAMSAR-sopimuksen mukaisesta kosteikkomääritelmästä ja ehdotetun suojavyöhykkeen koosta johtuen suurin osa Suomen sekä Ruotsin pinta-alasta tulisi määritellyksi rajoituksen mukaiseksi kosteikoksi.

Rajoituksessa annetaan myös vaihtoehto kieltää lyijyhaulien käyttö kokonaan, mikäli jäsenmaan pinta-alasta yli 20 % on määritelmän mukaista kosteikkoa. Lyijyhaulien metsästyskäytön täyskielto, joka on ollut myös paljon esillä keskustelussa, olisi paitsi ympäristön myös ihmisten terveyden kannalta paras ratkaisu. Suomen tulisikin toimia tässä asiassa edelläkävijänä. Tilanne tulee joka tapauksessa eteen, sillä ECHA:ssa on valmisteilla suositus lyijyhaulien kokonaiskielloksi.

Muistutamme siitä, että vesilinnut poimivat lyijyhauleja kaikissa käyttämissään habitaateissa ja ne ruokailevat yleisesti myös RAMSAR -määritelmän ulkopuolisilla alueilla. Pesimäkauden ulkopuolella monet vesilintulajit ruokailevat yleisesti pelloilla ja niityillä kosteikkoalueiden ulkopuolella.

Hallussapitokielto on erittäin tärkeä osa rajoitusehdotusta. Ehdotuksen mukaan sekä lyijyhaulien käyttö, että niiden hallussapito olisivat kosteikkoalueilla kiellettyjä. Nykyinen käytäntö on osoittanut, että vaikka lyijyhaulien käyttö vesilinnustuksessa on kiellettyä, osa metsästäjistä on ovat jatkanut lyijyhaulien käyttöä vaihtaen lyijyttömät patruunat aseisiin, kun viranomaiset tulevat valvomaan. Jos lyijyhauleja ei saa kantaa mukanaan kosteikkoalueilla, näin ei tapahtuisi.

AEWA:n sopimuksen lailliset velvoitteet lyijyhaulien käytön kieltämisestä kosteikkoalueilla ovat olleet voimassa vuodesta 1999. Edullisia ja turvallisia vaihtoehtoja lyjyhauleille on laajasti markkinoilla ja kosteikkokiellon myötä vaihtoehtojen hintojen odotetaan laskevan entisestään. Näin ollen komission esittämää 18 kk:n mittaista siirtymäaikaa ei voida pitää liian lyhyenä.

Yhteenveto: Suomen tulee tukea komission ehdotusta.

Lisätietoja
- erityisasiantuntija Tapani Veistola, puhelin 0400 615 530, tapani.veistola@sll.fi

1 https://www.birdlife.fi/suojelu/vaikuttaminen/metsastys/lyijy-tappaa-lintuja/
2 https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/09/01/lyijymyrkytys-on-merikotkien-suurin-yksittainen-kuolinsyy-tuleeko-lyijylle